

*Konkurs historyczno-literacki
„Znajdź swoją pamiątkę rodzinną i opisz jej historię”*

Konkurs ten, szczecińskie Archiwum Państwowe realizuje we współpracy z Kuratorium Oświaty w Szczecinie według pomysłu Małgorzaty Duras, dyrektor Wydziału Informacji i Promocji Kuratorium. Jest on skierowany do uczniów zachodniopomorskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Jego ideą jest zachęcanie młodych ludzi do poznawania historii rodzinnych, popularyzacja wiedzy historycznej, tematyki poszukiwań genealogicznych, propagowanie wiedzy o potrzebie gromadzenia oraz zabezpieczania dokumentów i pamiątek z archiwów rodzinnych, a także doskonalenie warsztatu piśmienniczego uczniów, oceniane bowiem są również walory literackie prac. Na pierwszą edycję konkursu, która odbyła się w roku szkolnym 2019/2020, wpłynęło łącznie ponad 380 prac konkursowych, z których wiele prezentowało wysoki poziom, a wybór tych nagrodzonych okazał się bardzo trudny, do tego stopnia, że każde z miejsc na podium przypadło ex aequo trzem osobom. Dodatkowo wyróżniono osiem prac. Druga edycja w roku szkolnym 2020/2021 cieszyła się jeszcze większym zainteresowaniem – nadesłano ponad 450 prac. Decyzją komisji konkursowej wyłoniono 20 zwycięzców. Zwycięskie i wyróżnione prace, z pierwszej edycji – 17, z drugiej – 20, zostały opublikowane. Na łamach niniejszego tomu SSAH prezentujemy kolejnych sześć, w subiektywnym wyborze, z zastrzeżeniem, że zostało wiele innych, które również powinny doczekać się publicznej prezentacji.

W pracach tych odzwierciedlone zostały losy Polaków na tle trudnych i dramatycznych wydarzeń XX w. Kanwą tych historii były pamiątki rodzinne i dokumenty pieczołowicie przechowywane i przekazywane z pokolenia na pokolenie. Opisane zostały historie więźniów obozów koncentracyjnych, łagrów, zesłańców, żołnierzy, świadectwo, tych którzy przeżyli ludobójstwo na Wołyniu, Polaków, którzy ratowali Żydów w czasie II wojny światowej, robotników przymusowych III Rzeszy. Są to historie, których echa, można odnaleźć w historii każdej rodziny.

Są wśród nich historie wielkie, zadziwiające, nieprawdopodobne, które udowadniają, że to życie pisze najbardziej niezwykle scenariusze. Ale są wśród nich historie „zwykłe”, „powszednie”, „codzienne”, które jednak budują poczucie tożsamości, są spoiwem międzypokoleniowym.

Jest to opowieść o ludzkich losach, o postaciach historycznych i takich, które nie zapisały się z imienia i nazwiska na kartach historii, ale którym przyszło żyć często w trudnych czasach, zmagać się z konsekwencjami historii, a przeżywali je z godnością. Uczestnicy konkursu odkrywając i dzieląc się swoimi rodzinnymi opowieściami często pisali o dumie, o chęci i potrzebie zachowania tej wiedzy dla następnych. Historie te skłaniają do refleksji, są lekcją pokory i zachętą do tego by spróbować poznać i zrozumieć motywy innych ludzi, są lekcją szacunku. Takie opowieści powinny zostać spisane, bowiem z czasem przekazy ustne ulatują, zacierają się szczegóły, ludzie i wydarzenia stają się zbyt odległe. Konkurs spotkał się z bardzo pozytywnym odzewem, było wiele głosów wspierających tę inicjatywę, dlatego zapadła decyzja o jego kontynuacji.

Iga Bańkowska